

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 28. janvārī
(OR. en)

5783/22

TELECOM 31
DIGIT 21
CYBER 32
COMPET 56
RECH 48
PI 9
MI 69
EDUC 34
JAI 110
ENFOPOL 45
COSI 29

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2022. gada 27. janvāris

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs *Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN*

K-jas dok. Nr.: COM(2022) 28 final

Temats: Eiropas deklarācija par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 28 *final*.

Pielikumā: COM(2022) 28 *final*

Briselē, 26.1.2022.
COM(2022) 28 final

Eiropas deklarācija
par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei

Eiropas deklarācija par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei

Eiropas Parlaments, Padome un Komisija svinīgi izsludina kopīgu Deklarāciju par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei

Preambula

tā kā:

- (1) Digitālā pārkārtošanās ietekmē katru cilvēku ikdienas aspektu. Tā piedāvā nozīmīgas iespējas labākai dzīves kvalitātei, inovācijai, ekonomikas izaugsmei un ilgtspējai, bet tā arī rada jaunus izaicinājumus mūsu valstu sabiedrībai un ekonomikai, to drošībai un stabilitātei. Līdz ar digitālās pārkārtošanās tempa pieaugumu ir pienācis laiks Eiropas Savienībai (ES) noteikt, kā tās vērtības un pamattiesības ir piemērojamas digitālajā pasaulē.
- (2) Parlaments ir paudis vairākus aicinājumus nodrošināt, ka Savienības pieeja digitālajai pārkārtošanai pilnībā atbilst tādām pamattiesībām kā datu aizsardzība un nediskriminācija, kā arī tādiem principiem kā tehnoloģiskā un tīkla neitralitāte un iekļautība¹. Parlaments arī ir aicinājis stiprināt lietotāju tiesību aizsardzību digitālajā vidē².
- (3) Pamatojoties uz iepriekšējām iniciatīvām, piemēram, "Tallinas deklarāciju par e-pārvaldi" un "Berlīnes deklarāciju par digitālo sabiedrību un uz vērtībām balstītu digitālo pārvaldi", Padome ar Lisabonas deklarāciju "Digitālā demokrātija ar mērķi" ir aicinājusi izmantot tādu digitālās pārkārtošanās modeli, kas stiprina digitālās ekosistēmas cilvēkdimensiju, tās pamatā liekot digitālo vienoto tirgu. Padome arī ir aicinājusi izveidot tādu digitālās pārkārtošanās modeli, ar kuru tiek nodrošināts, ka tehnoloģijas palīdz rīkoties klimata jomā un aizsargāt vidi.
- (4) ES digitālās pārkārtošanās iecere ir vērsta uz cilvēkiem, tiem ir dotas iespējas un tiek sekmēta inovatīvu uzņēmumu darbība. Komisija nesēn iesniedza lēmuma priekšlikumu par "Digitālās desmitgades ceļu", kurā ir noteikti konkrēti digitālie mērķi, kuru pamatā ir četri galvenie virzieni (digitālās prasmes, digitālā infrastruktūra, uzņēmumu un publisko pakalpojumu digitalizācija), kas mums šo ieceri palīdzēs sasniegt. Savienības pieejai sabiedrības un ekonomikas digitālajai pārkārtošanai jāietver digitālā suverenitāte, iekļaušana, vienlīdzība, ilgtspēja, noturība, drošība, uzticēšanās, dzīves kvalitātes uzlabošana un iedzīvotāju tiesību un centienu ievērošana un jāsekmē dinamiska, resursefektīva un taisnīga ekonomika un sabiedrība Savienībā.
- (5) Deklarācijas mērķis ir izskaidrot kopīgos politiskos nodomus. Tā ne tikai atgādina par vissvarīgākajām tiesībām digitālās pārkārtošanās kontekstā, bet tai būtu arī jākalpo par atskaites punktu uzņēmumiem un citiem attiecīgajiem dalībniekiem, kad tie izstrādā un ievieš jaunas tehnoloģijas. Deklarācijai arī jāvirza politikas veidotāji, kad viņi apsver savu skatījumu uz digitālo pārkārtošanos: cilvēku izvēršana digitālās pārkārtošanās centrā, tās pamatā esošā solidaritāte un iekļaušana, izvēles brīvības nozīmīguma atkārtota uzsvēršana, līdzdalība digitālajā publiskajā telpā, drošums, drošība un plašas iespējas un ilgtspēja.

¹ 2020/2216(INI).

² 2020/2018(INL), 2020/2019(INL), 2020/2022(INI), 2020/2012(INL), 2020/2014(INL), 2020/2015(INI), 2020/2017(INI).

- (6) Vēl vairāk jāstiprina digitālās sabiedrības un ekonomikas demokrātiskā uzraudzība, pilnībā ievērojot tiesiskuma principus un nodrošinot efektīvu tiesu un tiesībsardzības sistēmu. Šī deklarācija neietekmē likumiskās robežas, kas noteiktas juridisko tiesību izmantošanai, lai to saskaņotu ar citu tiesību izmantošanu, un nepieciešamās un proporcionālās robežas, kuras noteiktas sabiedrības interesēs. Savienībai jāpopularizē deklarācija savās attiecībās ar citām starptautiskām organizācijām un trešām valstīm, lai šie principi kalpotu par iedvesmas avotu starptautiskajiem partneriem, virzītu digitālo pārkārtošanos, kuras centrā visā pasaulē ir izvirzīti cilvēki un cilvēktiesības.
- (7) Šīs deklarācijas pamatā ir ES primārie tiesību akti, it īpaši Līgums par Eiropas Savienību, Līgums par Eiropas Savienības darbību, ES Pamattiesību harta un Eiropas Savienības Tiesas judikatūra, kā arī sekundārie tiesību akti. Tā balstās arī uz Eiropas sociālo tiesību pīlāru un papildina to. Tā ir deklaratīva un neietekmē tiesību normu saturu vai to piemērošanu.
- (8) Digitālo principu veicināšana un īstenošana ir Savienības un tās dalībvalstu kopīga politiska apņemšanās un atbildība, ievērojot to attiecīgo kompetenci un Savienības tiesību aktus. Komisija ir ierosinājusi ikgadējā “Ziņojumā par stāvokli digitālajā desmitgadē”, kas jāiesniedz Parlamentam un Padomei, ietvert digitālo principu uzraudzību.

Deklarācija par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei

Mūsu mērķis ir sekmēt Eiropas pieeju digitālajai pārkārtošanai, tās centrā izvirzot cilvēkus. Tā balstās uz Eiropas vērtībām un dod labumu visiem iedzīvotājiem un uzņēmumiem.

Mēs tāpēc deklarējam turpmāko.

I nodaļa. Cilvēku izvirzīšana digitālās pārkārtošanās centrā

Eiropas Savienībā cilvēki ir digitālās pārkārtošanās centrā. Tehnoloģijām jākalpo un jānāk par labu visiem eiropiešiem un, nodrošinot pilnīgu drošību un ievērojot viņu pamattiesības, jādod tiem iespēja piepildīt savas vēlmes.

Mēs apņemamies:

- stiprināt demokrātiskās sistēmas digitālai pārkārtošanai, kas dod labumu visiem un uzlabo visu eiropiešu dzīvi;
- veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka gan tiešsaistē, gan bezsaistē tiek ievērotas Savienības tiesību aktos atzītās Savienības vērtības un individuālās tiesības;
- veicināt visu digitālo dalībnieku — gan no publiskā, gan no privātā sektora — atbildīgu un rūpīgu rīcību, lai digitālā vide būtu droša un aizsargāta;
- aktīvi veicināt šo digitālās pārkārtošanās redzējumu, arī mūsu starptautiskajās attiecībās.

II nodaļa. Solidaritāte un iekļautība

Ikvienam jābūt piekļuvei tehnoloģijai, kuras mērķis ir cilvēku vienošana, nevis šķelšana. Digitālajai pārkārtošanai jāveicina taisnīga sabiedrība un ekonomika Savienībā.

Mēs apņemamies:

- nodrošināt, ka tehnoloģiskie risinājumi respektē cilvēku tiesības, dod iespējas tos izmantot un veicina iekļautību;
- īstenot digitālu pārkārtošanu, kas nevienu neatstāj novārtā. Tas īpaši attiecas uz vecāka gadagājuma cilvēkiem, personām ar invaliditāti vai atstumtām, neaizsargātām personām vai personām, kurām ir atņemtas balsstiesības, un personām, kas rīkojas viņu vārdā.
- izstrādāt piemērotus satvarus, lai visi tirgus dalībnieki, kas gūst labumu no digitālās pārkārtošanas, ievērotu savus pienākumus pret sabiedrību un sniegtu taisnīgu un samērīgu ieguldījumu sabiedrisko labumu, pakalpojumu un infrastruktūras izmaksu segšanā visu eiropiešu labā.

Savienojamība

Ikvienam visā ES jānodrošina cenas ziņā pieejama un ātrdarbīga digitālā savienojamība.

Mēs apņemamies:

- nodrošināt ikvienam piekļuvi izcilai savienojamībai neatkarīgi no dzīvesvietas un ienākumiem;
- aizsargāt interneta neitralitāti un atvērtību, lai saturs, pakalpojumi un lietotnes netiktu nepamatoti bloķēti vai degradēti.

Digitālā izglītība un prasmes

Ikvienam ir tiesības uz izglītību, apmācību un mūžizglītību un jābūt iespējām apgūt visas digitālās pamatprasmes un padziļinātas prasmes.

Mēs apņemamies:

- sekmēt un atbalstīt centienus nodrošināt visām izglītības un apmācības iestādēm digitālo savienojamību, infrastruktūru un rīkus;
- atbalstīt centienus, kas ļauj izglītojamajiem un skolotājiem apgūt un dalīties ar visām nepieciešamajām digitālajām prasmēm un iemaņām, lai aktīvi piedalītos ekonomikā, sabiedrības dzīvē un demokrātiskajos procesos.
- dot visiem iespēju pārkvalificēties un pilnveidojot prasmes pielāgoties pārmaiņām, kas notiks darba digitalizācijas rezultātā.

Darba apstākļi

Ikvienam ir tiesības uz godīgiem, taisnīgiem, nekaitīgiem un drošiem darba apstākļiem un pienācīgu aizsardzību digitālajā vidē tāpat kā fiziskajā darba vietā, neatkarīgi no nodarbinātības statusa, veida vai ilguma.

Mēs apņemamies:

- nodrošināt, ka ikviens var atslēgties un gūt labumu no aizsardzības pasākumiem darba un privātās dzīves līdzsvara nodrošināšanai digitālā vidē.

Digitālie publiskie pakalpojumi tiešsaistē

Ikvienam jābūt piekļuvei visiem galvenajiem publiskajiem pakalpojumiem tiešsaistē visā Savienībā. Nevienam, kas piekļūst digitālajiem publiskajiem pakalpojumiem un izmanto tos, nav jālūdz sniegt datus biežāk, nekā tas ir nepieciešams.

Mēs apņemamies:

- nodrošināt, ka visiem eiropiešiem tiek piedāvāta pieejama, droša un uzticama digitālā identitāte, kas nodrošina piekļūvi plašam tiešsaistes pakalpojumu piedāvājumam;
- nodrošināt valsts iestāžu informācijas plašu pieejamību un atkalizmantošanu;
- visā Savienībā sekmēt un atbalstīt netraucētu, drošu un sadarbspējīgu piekļūvi digitāliem veselības un aprūpes pakalpojumiem, tai skaitā veselības informācijai, kas izstrādāta, lai atbilstu cilvēku vajadzībām.

III nodaļa. Izvēles brīvība

Mijiedarbība ar algoritmiem un mākslīgā intelekta sistēmām

Ikvienam jābūt iespējai gūt labumu no mākslīgā intelekta sniegtajām priekšrocībām, kad tiek izdarīta apzināta izvēle digitālajā vidē, vienlaikus esot aizsargātam no riska un kaitējuma veselībai, drošībai un pamattiesībām.

Mēs apņemamies:

- nodrošināt pārredzamību attiecībā uz algoritmu un mākslīgā intelekta izmantošanu un to, ka cilvēki apzinās savas iespējas un ir informēti, kad darbojas ar tiem;
- nodrošināt, ka algoritmiskās sistēmas ir balstītas uz piemērotām datu kopām, lai novērstu nelikumīgu diskrimināciju un nodotu rezultātu virsvadību cilvēkiem;
- nodrošināt, ka tādas tehnoloģijas kā algoritmi un mākslīgais intelekts netiek izmantoti, lai jau iepriekš noteiktu cilvēku izvēli, piemēram, attiecībā uz veselību, izglītību, nodarbinātību un privāto dzīvi;
- paredzēt aizsardzības pasākumus, kas nodrošina, ka mākslīgais intelekts un digitālās sistēmas ir drošas un tiek izmantotas, pilnībā ievērojot cilvēku pamattiesības.

Taisnīga tiešsaistes vide

Ikvienam jābūt iespējai efektīvi izvēlēties, kurus tiešsaistes pakalpojumus izmantot, pamatojoties uz objektīvu, pārredzamu un uzticamu informāciju.

Ikvienam jābūt iespējai godīgi konkurēt un ieviest jauninājumus digitālajā vidē.

Mēs apņemamies:

- nodrošināt drošu un taisnīgu tiešsaistes vidi, kurā tiek aizsargātas pamattiesības un ir skaidri noteikti platformu, jo īpaši lielo tirgus dalībnieku un vārtziņu, pienākumi.

IV nodaļa. Līdzdalība digitālajā publiskajā telpā

Ikvienam jābūt piekļuvei uzticamai, daudzveidīgai un daudzvalodu tiešsaistes videi. Piekļuve daudzveidīgam saturam veicina plurālistiskas publiskas diskusijas, un tai jāļauj ikvienam iesaistīties demokrātiskajā procesā.

Ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību tiešsaistes vidē, nebaidoties no cenzūras vai iebiedēšanas.

Ikvienam jābūt iespējam uzzināt, kam pieder vai kas kontrolē viņu izmantotos mediju pakalpojumus.

Ļoti lielām tiešsaistes platformām jāatbalsta brīvas demokrātiskas diskusijas tiešsaistē, ņemot vērā to pakalpojumu nozīmi sabiedriskās domas un diskursa veidošanā. Tām jāmazina riski, kas izriet no to pakalpojumu darbības un izmantošanas, arī attiecībā uz dezinformācijas kampaņām, un jāaizsargā vārda brīvība.

Mēs apņemamies:

- atbalstīt digitālo tehnoloģiju attīstību un vislabāko izmantošanu, lai stimulētu iedzīvotāju iesaistīšanos un demokrātisku līdzdalību;
- turpināt aizsargāt pamattiesības tiešsaistē, jo īpaši vārda un informācijas brīvību;
- veikt pasākumus, lai apkarotu visu veidu nelikumīgu saturu proporcionāli tā iespējamam kaitējumam, un pilnībā ievērot tiesības uz vārda un informācijas brīvību, un nenoteikt nekādus vispārējus uzraudzības pienākumus;
- radīt tiešsaistes vidi, kurā cilvēki ir pasargāti no dezinformācijas un cita veida kaitīga satura.

V nodaļa. Drošums, drošība un plašas iespējas

Aizsargāta un droša tiešsaistes vide

Ikvienam jābūt piekļuvei digitālajām tehnoloģijām, produktiem un pakalpojumiem, kas pēc savas būtības ir droši un aizsargā privātumu.

Mēs apņemamies:

- aizsargāt cilvēku, uzņēmumu un publisko iestāžu intereses pret kibernetizāciju, tai skaitā datu aizsardzības pārkāpumiem un kibernetizāciju. Tas ietver digitālās identitātes aizsardzību pret identitātes zādzību vai manipulāciju.
- vērsties pret tiem, kas cenšas mazināt drošību tiešsaistē un eiropiešu tiešsaistes vides integritāti vai kas veicina vardarbību un naidu, izmantojot digitālus līdzekļus, un saukt viņus pie atbildības.

Privātums un individuāla datu kontrole

Ikvienam ir tiesības uz savu persondatu aizsardzību tiešsaistē. Šīs tiesības ietver kontroli pār to, kā dati tiek izmantoti un ar ko tie tiek kopīgoti.

Ikvienam ir tiesības uz savas saziņas konfidencialitāti un informāciju par savām elektroniskajām ierīcēm, un nevienam nedrīkst piemērot nelikumīgus tiešsaistes uzraudzības vai datu pārtveršanas pasākumus.

Ikvienam jābūt iespējai noteikt savu digitālo mantojumu un lemt par to, kas pēc viņu nāves notiek ar informāciju, kas par viņiem pieejama publiski.

Mēs apņemamies:

- nodrošināt iespēju viegli pārvietot personas datus starp dažādiem digitālajiem pakalpojumiem.

Bērniem un jauniešiem tiešsaistē ir vajadzīga aizsardzība un plašas iespējas

Bērniem un jauniešiem jābūt iespējai tiešsaistes vidē izdarīt drošu un apzinātu izvēli un izpausties radoši.

Vecumam piemērotiem materiāliem jāpaplašina bērnu pieredze, labklājība un līdzdalība digitālajā vidē.

Bērniem ir tiesības uz aizsardzību no visiem noziegumiem, kas izdarīti vai veicināti ar ciparu tehnoloģijām.

Mēs apņemamies:

- veicināt pozitīvu, vecumam piemērotu un drošu digitālo vidi bērniem un jauniešiem;
- nodrošināt visiem bērniem iespējas apgūt prasmes un iemaņas, kas vajadzīgas, lai aktīvi un droši aplūkotu informāciju un veiktu apzinātu izvēli tiešsaistes vidē.
- aizsargāt visus bērnus no kaitīga un nelikumīga satura, izmantošanas, manipulācijām un ļaunprātīgas izmantošanas tiešsaistē un nepieļaut, ka digitālo telpu izmanto noziegumu izdarīšanai vai veicināšanai.

VI nodaļa. Ilgtspēja

Lai novērstu būtisku kaitējumu videi un veicinātu aprites ekonomiku, digitālie produkti un pakalpojumi jāizstrādā, jāražo, jāizmanto, jālikvidē un jāpārstrādā tā, lai minimalizētu to negatīvo ietekmi uz vidi un sociālo jomu.

Ikvienam jābūt pieejamai precīzai, viegli saprotamai informācijai par digitālo produktu un pakalpojumu ietekmi uz vidi un enerģijas patēriņu, lai viņi varētu izdarīt atbildīgu izvēli.

Mēs apņemamies:

- atbalstīt tādu ilgtspējīgu digitālo tehnoloģiju izstrādi un izmantošanu, kurām ir minimāla ietekme uz vidi un sabiedrību;
- izstrādāt un ieviest digitālus risinājumus, kuriem ir pozitīva ietekme uz vidi un klimatu.